

A mozgás és a beszéd fejlődésének kapcsolata óvodáskorban

Készítette:

Szabóné Mézes Judit

„Minél többet tud valaki, annál több a tudnivalója. A tudással egyenes arányban nő a nem tudás, vagy inkább: annak tudása, hogy mi mindent nem tudunk.”

Friedrich Schlegel

37 éve vagyok óvónő. Amikor ezt a hivatást választottam, még nem is sejtettem, milyen nehéz sok kudarcjal járó, de emellett sok örömet, sikerélményt is nyújt számomra az óvodáskorú gyermekkel való foglalkozás. Az utóbbi években egyre több a megkésett beszédfejlődés, beszédhibás vagy nem beszélő gyermek.

A szakirodalom tanulmányozása során az alábbi okok miatt:

Táplálkozás:

- szopás háttérbe szorult
- keveset rágnak
- beszédhez, artikulációhoz szükséges izmok renyhék /cumi!

Mozgás:

- keveset mozognak
- a helyes beszédmozgás feltétele a nagymozgás összerendezett működése

Felgyorsult életritmus:

- gyors beszédtempó
- gyermek számára nehéz a beszédészlelés

Családi kommunikáció:

- szülői beszédpélda
- a kommunikáció függ a szülők iskolai végzettségétől

Célom:

- elméleti háttér alapos megismerésével munkám hatékonyságának növelése

Hipotézis

A mindennapi gyakorlat alapján állítottam fel, melyet szakember erősített meg

- Az OKM. rendelet kötelező logopédiai szűrést ír elő (4/2010.(I.19.) a pedagógiai szakszolgálatokról kötelezően előírja a logopédiai szűrést: „29.§... 5. életévüket betöltött gyermekek beszéd és nyelvi fejlettségének alapvizsgálatának szűrését és

ennek eredménye alapján szükség szerint a gyermek további pedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatának kezdeményezését.”

- Igény lenne az 5. évesek mozgásfejlettségi szűrésére, ezzel a tanulási zavar megelőzéséhez hatékonyan lehetne hozzájárulni

Eredmények

Az idegrendszer kialakulása „séma” szerint történik, ha ez nem így követi egymást, akkor mozgásbeli és kommunikációs gondok jelentkezhetnek. A fejlődés magzati korban kezdődik, de 7-8 éves korra fejeződik be. (Ezért optimális időszak a fejlesztésre az óvodáskor!) Fontos a vestibuláris rendszer, melynek az egyensúly és a pszichikus funkciók fejlődésében van jelentős szerepe. Születéskor az egyensúly már fejlett, hiszen a terhesség alatt kap ingereket. Beszéd speciális mozgástípus. Beszéd a jobbkezeseknél a bal agyféltekéhez van kötve, ez integrálja azt a speciális mozgást, mely a szájüregben, a torokban, gégében végbemegy. Fontos megfigyelni a csecsemő mozgásfejlődését, felfigyelni tünetekre. Csecsemőkorban az ismeretszerzés, megértés feltétele a mozgás. A beszédfejlődés legfontosabb időszaka 0-3 éves korig tart. Ez idő alatt alakul ki a beszédészlelés, beszédértés, majd maga a beszéd. Beszédelsajátítás feltétele: ép beszélőszerv, ép hallás, ép idegrendszer, beszélő környezet.

A „babakorszak” lezárásával kortárskapcsolatra van szüksége a gyermeknek, ennek színtere az óvoda. Az idegrendszer érése következtében gyorsan tanulnak, de a tapasztalatok megtanulásához sok gyakorlásra van szükségük. Jellemző a mozgásigény, mozgásszükséglet. Idegrendszeri éretlenségre utalhat a túlmozgékonyosság vagy mozgáskoordinációs zavar (sokat esik, csetlik-botlik). Óvodáskor közepére az idegrendszer érésével a serkentés- gátlás folyamata kiegyenlítődik. Mozdásformái változatosak, finommotorikájuk ügyesedik. Óvodáskor végére képes mozgását, viselkedését kordában tartani. Mozdásfejlődés zavarai: túlmozgékony vagy gátolt. Beszédfejlődés: beszédaktivitás megnő, sok inger beszédre serkenti. A beszéd alapvető feltétele: beszélgetés, mesélés, megfelelő kommunikáció, játék, mozgás, ritmus. Beszédfejlődés területei: beszédészlelés, beszédmegértés, irányfelismerés, szókinccsfejlesztés. A beszédjavító munkában fontos a mozgásfejlesztés szerepe. A beszédhibás gyerekeknél gyakori a mozgásos ügyetlenség. Életkori sajátosságai miatt fontos a mozgásfejlesztés: kutatások szerint a 4-5 éves gyermek mozgásügyessége ebben az életkorban annyit növekszik, mint a következő 9 évben összesen.

Tanulási zavar

Amikor a fejlődés nem egyenletes, részképesség magatartászavar nehezíti meg különböző tevékenységekben a siker megtapasztalását- gyermek kudarcot él meg- az a személyiségfejlődésben is zavart okoz.

Elméletek alapján:

- viselkedési probléma
- neuropszichológiai megközelítés
- perceptuális- szenzomotoros elméletek
- pszicholingvisztikai megközelítés

Az elméletek megegyeznek abban, hogy ez nem megfordíthatatlan hátrány, hanem speciális, egyéni fejlesztésre van szükség.

Tanulási zavar meghatározása: Az intelligencia alapján az elvárhatónál alacsonyabb teljesítmény, melynek hátterében neurológiai deficit, funkciózavar vagy genetikai tényezők állnak. Prevencióval kompenzálható, korrekcióval javítható.

Tünetek:

- mozgás összerendezetlenség
- finommotorikai ügyetlenség
- téri tájékozódás zavara
- nyelvi fejlettség zavara
- vizuális észlelés zavara

A részképesség zavarokat vizsgáló szűrőeljárások ezeket a területeket vizsgálják (Sindelar, MSSST).

Az iskola fordulópont a gyermek életében. Hogyan segíthetünk? A tanulási zavar kialakulásában többségében az idegrendszer sérülése, értetlensége játszik szerepet. Az idegrendszerükre mozgáson keresztül lehet hatni. Fontos, hogy öröm legyen az iskolakezdés.

Terápiák: Ayres, HRG, TSMT, Alapozó terápia

Összegzés

- ❖ Már születés előtt negatív hatások érhetik a magzatot. A családi környezet hat a gyermeki személyiség fejlődésre. Optimális esetben jól fejlődik, a gyanús jelekre felfigyelni és minél korábbi fejlesztést igénybe kell venni.
- ❖ A szakirodalom megerősíti a MOZGÁS-IDEGRENDSZER FEJLETTSÉGE-BESZÉD közötti érési kapcsolat fontosságát.
- ❖ A gyermek fejlődésére érzékeny környezet a harmonikus nevelés a negatív jeleket észleli és szükséges az együttműködés a család és a szakemberek között.

- ❖ Megfelelő szűrések, melyeket az intézményünk is alkalmaz, kiegészíteni mozgásvizsgáló teszttel, melyet a mérőeljárások közé kell beilleszteni. (Lakatos Katalin munkája)
- ❖ A gyermek önhibáján kívül küszködik nehézségekkel. A probléma rendezése a felnőtt környezet etikai felelőssége és nem a gyereké, hiszen ő segítség nélkül nem tud lépést tartani társaival. A gyermeknek ilyen esetben szüksége van támogatásra, melyeket a család mellett a társak és a pedagógus adhat meg.

Úgy érzem a dolgozat megírása segített abban, hogy többet tudok majd segíteni azoknak a gyermekeknek és szüleiknek, akik gondokkal küzdenek. A problémás gyermek valamilyen formában igyekszik magára felhívni a figyelmet. Ezeken a gyermekeken segíthet mindenki, aki figyelemmel fordul a gyermek felé és hamar észreveszi, ha mozgásfejlődéséből kimarad egy fázis, vagy nem beszél.